

S V E N S K A R U N R I S T A R E

I N L E D N I N G

Trots den stora växlingen i detaljer gör huvudmassan av våra svenska runstenar ett enhetligt intryck. Det släktttycke, som varsnas mellan de olika runstenarne, leder till att föra dem till samma tidsrum, och de stödjepunkter för den absoluta kronologien, som förefinnas, angiva detta tidsrum som 1000-talet e. Kr.

Ett fåtal runstenar finnas visserligen, som äro äldre än 1000-talet, några till och med mycket äldre, ett antal yngre kunna ock påvisas, och båda grupperna äro redan genom sin yttre anordning kännetecknade som äldre och yngre. Båda dessa grupper äro emellertid i jämförelse med huvudmassan så fåtaliga, att man vid tal om svenska runstenar närmast tänker på sådana från 1000-talet.

Inom denna huvudmassa kan en närmare granskning urskilja grupper av ristningar. I någon mån är skiljaktigheten av lokal natur: så göra de enkla ristningarna i Götaland som helhet ett annat intryck än den praktfulla utstyrseln av de uppländska, fastlandets gråstenar ett annat än Ölands och Gotlands kalkhällar.

Men åtskillnader varsnas ock, som kunna återföras på individuella tycken, på de ristares smak, som hava sirat runstenarna.

Ett stort antal dylika ristare hava själva angivit sig som sådana på runstenar, som de ristat, och sålunda givit oss större eller mindre grupper av säkert samtida runstenar.

Det är emellertid uppenbart, att dessa ristare icke alltid utsatt sina namn å de ristningar, de utfört; många anonyma ristningar måste tillskrivas den ene eller andre av dem på grund av likhet med de namngivna i ornamentik och uttryckssätt. Å andra sidan är det tänkbart, att ristare till yrket funnits, som aldrig utsatt sitt namn, utan röja sin tillvaro blott genom en grupp av likartade ristningar, som de efterlämnat.

Det skall här bliva min uppgift att undersöka fördelningen på ristare av våra runristningar och att söka utröna de sålunda vunna gruppernas